

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Alapította: József Miklós

In memoriam
Fausti Socini Itali
nati Senis Dec. 5, 1539
denati Luclaviciis, Mar. 3, 1604
et in recognitione laborum eius
pro libertate, ratione, et tolerantia
in religione
posuerunt 1933
cultores in Europa, Anglia, America

**Socinus Faustus 1933-ban helyre-
állított lengyelországi síremléke.**
Dr. Wilbur felvétele

XVIII. évfolyam 4. szám.
Budapest, 1939. április hó.

Lengyelország új unitárius mozgalma.

Kedves Barátom!

Köszönöm szíves sorait, melyeket a lengyel-magyar határ létrejötte alkalmával hozzám intézti.

A címlapon közölt képen Socinus Faustus sír- emléke látható. Bár nem volt a lengyel unitarizmus megindítója, annak egységesítésén ő fáradozott a legtöbbit.

Síriját, mely az egykori lengyel unitárius mozgalom szent szimbóluma, ma újra felfedezte a lengyel nemzet. Ahogyan Tutankamen sírjában csodálatos kincseket találtak a kései kutatók, úgy itt is, ezen a jelképen keresztül több, mint ötszáz lengyel lelkeséggel gazdagon telített munkát fedeztek fel újra, melyekben a XVI. és XVII. század lengyel unitárius írói a messze jövődönnek munkáltak.

Ebben a sírban én egy csodálatos ígéret üdvösségét találtam meg. Mindnyájan keressük ma az üdvösséget s a megtalált magot újra elvetem, hogy meglássam, hogy tud-e ismét életre serkenni. A

Karol Grycz-Smilorowski

a lengyel nemzeti hadsereg alezredese,
ny. tábori lelkész

mag megfogant és életre kelt. A növény neve: megértés a vallás dolgaiban. Szociális igazságosság az Atya Istennek nevében!

Az új mozgalom öt esztendővel ezelőtt Krakóból indult el. A mozgalom hordozója egy havi-sos gondolat. Mintegy ötszáz előfizetője van és többezren olvassák a lengyel földön. Ha anyagi eszközeink megengednék, akkor tízezres példányszámban kellene röplapjainkat terjeszteni, mert az ország lelke újra érett a megújított eszmék befogadására. Mozgalmunknak formai nehézségei vannak, de reméljük, hogy mielőbb legyőzzük azokat.

Gyakran emlegetjük magyar földön élő unitárius hittestvéreinket, akik közül nem egynek családja a mi lengyel vérünkből sarjadt. Reméljük, hogy az új közös magyar-lengyel határ megengedi, hogy gyakran együtt imádkozhassunk és mozgalmaink kapcsolatait, mint egykoron, ismét elevenné tehessük. Mindnyájuknak legjobb kívánságainkat küldjük.

Krakow, 1938 március 30.

Grycz-Smilorowski Károly.

PRESBITEREKET választott egyházközségünk közgyűlése, 14 kisorsolt presbiter helyét kellett betölteni, s megüresedett még két hely két évre és egy hely egy évre, időközi lemondások folytán. Az egyházközség közgyűlése mintegy ötven szavazó részvételével tartotta meg a választást, melynek eredményeként a kisorsolt presbiterek közül visszaválasztotta újabb három esztendőre: Csiki Pál, Györfy István, ifj. Józán Miklós, Lőrincz Dénes, dr. Sándor Jenő, K. Sigmond Sándor, dr. Simándi Tamás, dr. Szász Mihály és dr. Szinte János fiait. Új presbitereket választott a közgyűlés három évre: B. Bodóczy Sándor, Bölöni András, Gönczi Sámuel, Kádár Ferenc, Kisgyörgy Áron, két évre: ifj. László Domokos és Máthé Kálmán, egy évre dr. Pethő Mózes fiait. A visszaválasztott és az új presbitereket szeretettel üdvözljük s munkásságuktól, áldozatkészségüktől eredményt és újabb lendületet várunk.

NŐSZÖVETSÉGÜNK április 17-én, hétfőn tartja legközelebbi gyűlését. Gyűlés után 6 órakor Bodor Ákosné tart előadást a szabadidő mozgalomról és ezzel kapcsolatban olaszországi útjáról. Április 24-én és május 1-én a „kötőke” délután keretében dr. Iván László kis könyvét ismertetjük „A vallási és nemzeti eszme”. Közgyűlésünket május 8-án tartjuk. Szeretettel hívjuk mindazokat, akiket Nőszövetségünk dolgai érdekelnek.

A KONFIRMÁCIÓI OKTATÁS április 17-én délután 6 órakor V., Koháry-u. 4. sz. lelkészi irodán kezdetét veszi, s tart minden nap Áldozóesü-törtökig. A konfirmációi oktatást Barabás István lelképásztor végzi.

Zarándok-út

Isten kegyelméből megnyílt a lengyel-magyar határ. Örvend ennek minden igaz magyar. És módfelett örvendünk mi, magyar unitáriusok, ebben a hazarészben és odaát az örökkévaló bércék között. Hiszen a letűnt századok folyamán gyakorta megújult a két ország között a történelmi kapcsolat. Láttunk magyar királyokat a lengyel trónon és láttunk lengyel királyokat Szent István örökéber. Az erdélyi unitárius püspökök sorában is volt egy lengyel származású: *Radeczky* Bálint, a XVII. század elején, aki az akkori kor szokása szerint latin nyelven vezette az egyház ügyeit. És amikor a lengyel unitárius („egyetértő“) egyház fölött a politikai hatalom megkongatta a vészharangot, egyebek közt a mi erdélyi szentegyházaink adtak menedéket a hitők miatt hazájokból kiüldözött testvéreknek.

Egyideig Kolozsvárt, a Monostor-utca sarkán, külön lengyel gyülekezet ápolta és tartotta fenn a szent tüzet; mígnem a XVIII. század vége felé megszűnt a külön lengyel nyelven tartott istentisztelet és a sorsüldözött hívek beolvadtak a magyar unitárius egyházba. Ekkortájt épült a ma is fennálló kolozsvári templomunk, amely szeretettel ölelte keblére a lengyel testvéreket, a Rédigerek, Lászlóczkyak, Sinczkyek és Szaknovicsok itt-ott ma is kimutatható nemzedékét. Köztük egy nagy alapító emlékét is áldjuk Augusztinovich Pál személyében.

Diák-korunkban a lelkünk mélyén híven ápoltuk a szent viszonyt lengyel testvéreinkkel. Büszkeséggel néztünk az egyik vidéki költő-papunkra, aki mint lánglelkű ifjú, az ereiben csörgedező lengyel vér biztatására önként csatlakozott a múlt század 60-as éveiben a lengyel szabadságharchoz. Ha Bécs felől kedvezőtlen szelek fújtak, a kollégium udvarán a lengyel himnusz hangjait szólaltattuk meg:

„Szent oltárodnál leborulva kérünk:

Szabad hazánkat, oh add vissza nekünk!“
El lehet gondolni, hogy milyen nagy kedvvel tanulmányoztam a szomszéd ország történelmét, amikor a Theológián egyik szigorlati dolgozat gyanánt ezt a témát kaptam: „A lengyel unitarizmus története“.

Többnyire latin művekben búvárkodtam, mert ezek jegyezték fel leghívebben azt a százéves kálváriát, amely után — országos törvény védelme hiányában — a Rakowi Káté hitvallóit a jézuiták és kálomisták karöltve, ugyancsak keresztre feszítették. A kézirat ma is megvan.

És amint örömmel halljuk, a testvér Lengyelországban a nagy restitutio után mozgalom indult meg, hogy felkutassák és napvilágra hozzák azokat az írott emlékeket, amelyek az egyes könyvtárakban és városi levéltárakban a lengyel unitarizmus (socinianismus) őstörténetére vonatkoznak. A mai viszonyok között erre ugyancsak szükség is van, mert a lengyel nemzetnek nincs miért pironkodnia az ő 300 eklézsiát kitevő unitárius gondolkozói miatt, akik inkább vándorbotot fogtak kezükbe, hogysen szabad meggyőződésüket és lelkiismeretüket kerékbe törjék és megtagadják.

A lengyel unitárius mozgalom vezetői között, a nemes nagyságok és tudós lelkipásztorok mellett, találkozzunk két olasz mesterrel is. Ezek: Blandrata György és Socinus Faustus. Előbbit jól ismerjük, hiszen az erdélyi unitarizmus történetében is jelentős szerep jutott neki. Utóbbi szintén járt nálunk. De csak rövid időre. Talán egy félévig, hogy Dávid Ferencet meggyőzze egy s más hitágazat szükségessége felől, amiken ő már akkor túltette magát s nem volt tanácsos, hogy „lelkiismerete ellen cselekedjék“. Az alku nem sikerült: Dávid Ferenc jeltelen sírban alussza örök álmát. Socinus pedig, miután a lengyel unitáriusok hitrendszerét az evangélium szellemében kidolgozta, s az akkor hivatalos böleselet alapján népszerűvé tette, a címképünkön látható síremlék alatt Luslawicében, a lengyel Kárpátalján, nyugszik az élet fáradalmi után.

Sienától, ahol született, Rakowig, ahol munkálkodott, hosszú az út, és keserves az élettapasztalat: mert az ország nem ismerte föl a tanításaiban rejlő szabadságeszméket. Meg is szenvedett érte ama nemzeti szerencsétlenség alakjában, amely Lengyelhont mostanáig idegen népek rabigájában tartotta.

Most már szabad az út... Első utunk a magyar-lengyel határon át *zarándokút* legyen a nagy gondolkodó, a hithű tanítvány, Socinus Faustus sírjához!

J. M.

A három püspök.

Erdély legrégebbi napilapja, a kolozsvári Ellenzék cikksorozatát indította a magyar népközösség kérdései megvitatására. Az Ellenzék főszerkesztője dr. Groisz László, szerkesztője Végh József, néhai Végh Mihály püspöki tiltár fia, akiknek szives engedélyével közöljük a kolozsvári református kollégium vallástanárának, László Dezső lelkésznek, gondolatokban és megfigyelésekben gazdag alábbi tanulmányát:

Kisebbségi életünk új fejezetében ismétlenül hallottuk a kifejezést: „a három püspök” ezt vagy azt akarja, ezt vagy azt helyesli, ezt vagy azt támogatja. És a három püspök barátsága, közös fellépése mindenkiben mély megelégedést és megnyugvást váltott ki: az ügy, amely mellé az erdélyi magyar élet legnagyobb erkölcsi és közéleti súlyú embere egyetemes magatartással odaáll, csakis igaz ügye lehet az erdélyi magyarságnak. Bármennyire bizalmatlanság, sisárlás, rágalmazás, kétkedés is férközött be soraink közé, a három püspök mindenike a hívek részéről való legteljesebb bizalom és az egyetemes erdélyi magyar tisztelet és megbecsülés alapján minden erdélyi részletérdeknek, csoporttörekvésnek megszervezte felette áll s ezt nemcsak én állapítom meg ezen a helyen, hanem ez az általános, tiszta közvélemény országszerte. Rám rendkívül mély benyomást gyakorolt a gr. Bánffy Miklós által összehívott múlt szombati értekezleten az a tény, hogy az elnöki asztalnál az elnök mellett a három püspök ült. Ez nyilvános kifejezése annak a közéleti és erkölcsi súlynak, amelyet ők külön-külön és együtt is jelentenek.

Ha ma arról beszélünk, hogy ki kell alakítanunk az erdélyi magyar tengelyt, akkor örömmel kell megállapítanunk, hogy ennek a tengelynek a legbensőbb ereje a három püspök erkölcsi súlyában, egymás iránti tiszteletében és közös fellépésében máris kifejezést nyert. A három püspök közös magatartása biztosítja és kifejezi a három legrégebbi erdélyi magyar közösségnek: a római katolikus, református és unitárius egyháznak közéleti együttműködését, testvéri kapcsolatait. De ezenfelül ez a közös magatartás jelenti az erkölcsi erők döntő közéleti súlyának az elismerését is.

Az az erkölcsi tőke és közéleti súly, melynek érvényesülését a három püspök közös fellépésében és magatartásában a legutóbbi napok alatt látnunk lehetett, feljogosít arra, hogy püspökeink személyi értékével, közéleti jelentőségével részletesebben is foglalkozzunk.

Mindenekelőtt a Gondviselés különös jelenek kell tartanunk, hogy az elmúlt két és fél év alatt mindhárom egyházunk élén új püs-

pököt láthatunk. Ha Vorbruchner püspök rövid munkája utáni váratlan halálától eltekintünk, meg kell állapítanunk, hogy mindhárom püspök közvetlen elődje nyugalombavonulásával lépett ki az itteni egyházak és egyetemes magyarság szolgálatából. Dr. Makkai Sándor, gr. Majláth Gusztáv és dr. Boros György majdnem egyidőben állottak félre a szolgálatból és helyükre majdnem egyidőben került egyháza élére előbb Vásárhelyi János, majd dr. Varga Béla és legutóbb Márton Áron. A megelőző, eltávozott püspökök szolgálata az egyes egyházakon belül az erjedés, kiforrás, átszerveződés idejét jelentette. A három új püspöknek mindenike a saját egyháza erjedésén túli, kitisztult, új elvek leszűrésében, összpontosításában ismerte fel a maga hivatását. Új munkamódszerek megszilárdulását, új személyek munkábaállítását jelentette mindhárom püspök a maga egyházán belül. Ugy is mondhatnánk, hogy kritikus és kritikával teli előkészületek után az ő idejükre érkezett el az az alkalom, hogy mindenik egyház minél szilárdabban összpontosítsa a maga belső erőit megújult legfőbb hivatalnok személye körül. Ők learathatják mindazt, amit nagynevű elődeik nagyon kemény ugartörés után vethettek. A megelőző püspökök alatt megindult belső egyházi reneszánsz teljes szépségében az ő idejükre tisztult ki és bontakozott ki igazi körvonalaiban. Soha akkora lehetőségek nem állottak erdélyi püspökök előtt saját egyházukon belül, mint amekkorák a maiak előtt állnak. Mindehhez pedig vegyük hozzá azt is, hogy mindenikük a legteljesebb, maradéknélküli egység és bizalom jegyében azzal a mély meggyőződéssel állhatott egyháza élére, hogy rajtuk kívül senki mást nem lehetett volna helyettük megválasztani, vagy kinevezni. Ime, mégis csak van döntő súlyú személyi bizalom az erdélyi magyarság sorai között. És, ami ennél is több, erre a bizalomra a közéletben is lehet építeni.

Mindhárom püspökünkről tudjuk, hogy megalkuvás nélkül vallják saját egyházuk hitét. Mindenikük mély hittel és rendíthetetlen történelmi alapokon nyugvó öntudattal ismeri azokat az örökkévaló értékeket, melyek őrizetvéájuk és egyházukra bízott. Sokan azt gondolhatják, hogy egyházon kívül együttműködés csakis olyanok között jöhet létre, akik nem sokat törődnek sajátmaguk külön hitével. Ime, a mai helyzet éppen az ellenkezőjét igazolja, igazi dogmatikai alapon álló s azokat egyházukban megalkuvás nélkül érvényesítő püspökeink hitükből következő közéleti szolgálataiban egymás mellett állanak. Igen, mert a vallásos életnek az a törvénye, hogy minél mélyebb, tisztább és erősebb hitben gyökerezik, annál önzetlenebb, annál eredményesebb szolgálatra képes, annál ízesebb gyümölcsöket terem. Nekünk nem kell a sajátos dogmák, hit-

vallások és szertartások mellőzésével egyetlen, lehetetlenül felemás egyházat alakítani, hanem a külön-külön egyházon kívüli közös szolgálókat vállalunk. Azok az egyházak, amelyek külön hitet vallanak, a körülöttük élő ember nyomorúságának közös hordozásával, enyhítésével, erkölessi erejük közéleti tényezővé sűrítésével tudják megmutatni, hogy nem közömbös előttük annak a népnek érdeke, amelynek fiai a különböző egyházak falai között élnek.

Nyugodtan kimondhatjuk, hogy ma Erdélyben nincsen mélyebb különbség magyar és magyar között, mint azok a hitbeli, szertartásbeli és felfogásbeli különbségek, amelyek egyházaink életét meghatározzák. Ennek ellenére, éppen ezeknek a különböző egyházaknak a püspökei közös közéleti tényezőt tudnak ma Erdélyben jelenteni, nem megalkuvásuk, hanem egymás értékeinek kölcsönös tiszteletben tartása és a nép iránti közös felelősség alapján. Ebből a ragyogóan szép erdélyi tettből mindhárom püspök híveinek mély és maradandó hatású példát lehet és kell venniök.

Márton Áron ünnepélyes felszentelésének egyik legmegragadóbb körülménye az a tény volt, hogy szülőfalujának székelyei igazán nagyszámban jelentek meg azon és megrendítő módon fejezték ki az egyszerű székely fiúból püspökké lett testvér iránti szeretetüket. Magától értetődő, hogy a falu ragaszkodása méltó visszhangot keltett a fiatal püspökben is. Márton Áron püspökké szentelése szimbolikus jele a nép jelentőségének, hivatástudásának, közéleti súlyának, de egyben a belőle kinőtt vezetők iránti bizalmának is. Márton Áron nemcsak származásánál, hanem az Erdélyi Iskolán keresztül végzett öntudatos, széleskörű népművelői munkája révén is méltó erre a kitüntető bizalomra.

Akik két évvel ezelőtt résztvettek a Vásárhelyi János felszentelésén, mély megilletődéssel láthatták, hogy Kalotaszeg református népe hogy vonult fel a lelkészek vezetése alatt a Farkas-utcai templomba. Az a Nőszövetségek által ajándékozott párna, amelyre a püspök letérdelt, mialatt az atyák kezüket reávetették, a legszebb népművészeti elemekkel volt díszítve. Akik egy-egy püspöki körútján résztvettek, mély csodálattal szemlélhették, hogy milyen csodálatos módon tud Vásárhelyi János a néphez szólani, tiszteletére a szomszéd vármegyék egyszerű népe is kivonul s ahol megfordul, mindenütt felejthetetlen nyomokat hagy maga mögött a nép lelkében. Ne feledjük, hogy egy évtizede a Magyar Nép majdnem mindenik számában ad egy-egy erkölessi irányítást nyújtó cikket.

Az unitárius egyház, amelynek élén Varga Béla püspök áll, az összes erdélyi magyar egyházak között a leginkább népegyház. Az ő felszentelésén is ott volt Aranyosvidék népének számos képviselője s ha ő maga eddig másirá-

nyú, filozófiai munkássága révén nem lehetett szorosabb értelemben vett népművelő, püspökké választásával éppen azok a fiatalabb lelkészek kerültek az egyházi életben fontosabb helyekre, akik az igazi népművelés szolgálói.

Püspökeink egyházukon belüli magatartását az igazi hitbeli alapokhoz való ragaszkodáson és népiükkel való nagyon szerves és mély kapcsolatukon kívül egy harmadik közös tényező is jellemzi. A Varga Béla püspökké választásában döntő súllyal játszott közbe az általa nevelt fiatalabb lelképásztori nemzedéknek iránta való ragaszkodó szeretete és tisztelete, püspökké választása alkalmával a világháború utáni lelképásztori nemzedék új közéleti súlyt nyert egyházában. Márton Áron eddigi egyházi munkájának javarésze komoly és mélyhatású ifjúsági nevelői munka volt, amelynek eredményeképpen szociális tartalmú és a nép szolgálatára felkészített új nemzedék alakult ki körülötte. Vásárhelyi János püspökké választása után a református egyházban is sokkal nagyobb munkalehetőségekhez jutottak a fiatalabb lelkészek, mint azelőtt. Az egyház új missziói szerveinek és munkáinak élén ma már nagyobb részt a világháború után felnőtt lelképásztori nemzedék áll a püspök által kezdeményezett lelkészi, tanári és tanítói munkaközösségekben, fokozatosan nyernek teret azok a gondolatok, amelyeket inkább a fiatalabb egyházi szolgák képviselnek. *Szóval az új erdélyi püspökök által vezetett egyházakban egyre több tér nyílik arra, hogy az egyházak fiatalosága inkább kritikai felkészültségből átlépjen az alkotó munka területére. A három püspök tehát azonos magatartással mutat egyenes utat arra nézve is, hogy szerves munkával egyre nagyobb mértékben kell közéleti szerveinkben a fiatalabb évfázatok értékes elemeinek munkalehetőségeket adni.*

A három püspök élenjáró, sokoldalú, új példamutatásának minden erdélyi magyar embert meg kell gondolkoztatnia, mert az egészséges közösségi élet gyakorlásának olyan jelét mutatták, és adja Isten, mutathassák ezután is, amelynek komolyan átgondolt, öntudatos szemlélése lehetetlen, hogy az összefogáshoz annyira szükséges gyógyító erőket minden erdélyi magyar emberben meg ne mozdítaná.

A legsúlyosabb lelkiismereti felelősséget, közterhet és erkölessi súlyt ma kétségkívül ez a három férfi hordozza miközülünk, méltók arra, hogy híveik ragaszkodó bizalma és egész népközösségünk osztatlan tisztelete és hálája segítse őket népükért vállalt súlyos keresztjük hordozásában. Igazolja a mi hozzájuk és szerintük való igazodásunk, hogy nem hiába fáradoznak.

László Dezső.

Előfizetési díját várjuk!

HŐSÖK, EMBEREK

Dr. Gelei József akadémiai székfoglalója.

Dr. Gelei József szegedi egyetemi tanár Magyar Tudományos Akadémiai székfoglalóját tartotta március 20-án „A véglények ideg-életéről” című szabad előadásával. Egyetemi tanár hitsorsosunk a tél folyamán Misszió Házunkban mint unitárius prédikátor tanított bennünket ugyanazzal a könnyedséggel, világos előadással, mint itt, a tudomány arisztokratái között. Sok szeretettel kívánunk hosszú életet hitsorsosunknak, aki a beiktató elnök szavai szerint mintegy 400 önálló tudományos munkával ajándékozta meg a világot és neve mindenütt nagy megbecsülésben részesül.

Amikor ezt így hálaadó imádságos érzéssel leírjuk, akkor két dolog jut előtérbe agyunkban különösképp. Többek között az egyik, hogy ime, a régi, alapítványokkal ellátott protestáns iskolák mit termeltek ki a nép fiai közül és vajjon az új gazdasági helyzetünk okozta nyomorba jutott protestáns iskoláinknak lesz-e ezután alkalmuk ilyen nemzeti értékeknek a nevelésére? A másik gondolat az, hogy Kőváry László „Nagy unitárius családokról” írt munkájában ezt írta: „Tíz írónk a Magyar Tudományos Akadémia színvonaláig emelkedett. Igaz, hogy csak háromra olvadtunk. (1899-ben írta.) De ez a mi hibánk... Szerénységből a most folyó „Magyar Írók” sorából is kimaradunk, panaszolja Szinnyei.”

Unitárius hittestvéreim, amikor ünnepeljük az egyetlen tudós akadémistánkat, imádkozzunk a szebb unitárius jövőért!

(Misszionárius.)

KRÓNIKA

Nőszövetségünk estélye.

Igen jól és szépen sikerült műsoros teaestet rendezett az Unitárius Nőszövetség f. hó 1-én, melynek fele jövedelmét a felvidéki magyar házak javára fordították.

Buzogány Anna megnyitójában rámutatott arra, hogy mennyire fontos értékeink felkarolása, mert a mi népünk igen nagy értékkel rendelkezik a művészet minden terén. A Nőszövetség igyekszik minden alkalommal bemutatni egy-egy ilyen értéket és ezért kérte fel Pálóczi Horváth Lajos zenébúvárt és tudóst népzeneink ismertetésére. Tradicionális kapcsolatok fűzik Pálóczit népzeneinkhez, hisz egyik őse pálóczi Horváth Adám már híres dalgyűjtő volt. (Pálóczi Horváth Adám nem volt tanult zenész, de igen sok igazi,

ősi zamatú dalt találunk úttörő gyűjteményében, melyet ezzel a jóízű címmel adott ki: „Ötödfélszáz ó- és új magyar dal, — ki a magam csinál-mánya, ki a másé.” Szerk.) Nagyon sajnáljuk, — folytatta Buzogány Anna, hogy Pálóczi felesége torokfájás miatt nem tudott megjelenni, mert művészi éneke szervesen illeszkedett volna bele az előadásba.

Pálóczi Horváth Lajosban csalódtunk, de ez a csalódás igen kellemes volt. Először is alaposan rágáfolt Nietschenek ama mondására, melynek értelmében „nincs művészi élvezet előzetes tanulmányozás nélkül”, mert még azok is találtak művészi élvezetet előadásában, akik megelőzőleg semmit sem foglalkoztak zenetudománnyal. Azután: előadása tudományos volt, de oly élvezetes formában adta elő, hogy még elhallgattuk volna 1—2 órát. De előadási képességén kívül, — melyet leginkább közvetlensége jellemzett, — oly nagy zenei tudást árult el, amilyent nem minden nap tapasztalhatunk. Zamatos magyarsága és az a hihetetlen sok, zongorán és részben énekével is bemutatott példa sok megérdemelt tapsot váltott ki a mindvégig feszülten figyelő közönségből. Reméljük, hogy legközelebb ismét hallunk tőle, illetve tőlük, — mert legközelebb felesége őnagyságának művészi énekére is számítunk, — valami ehhez hasonló folytatást.

Szokolayné Tompa Márta szavalata következett ezután. Sokszor hallottuk, de valahogyan úgy vagyunk vele, hogy nem lehet őt eleget hallani. Mert az ő szavalata több, mint szavalat és több, mint egy előadás. Ha hasonlaltal akarnánk élni, akkor őt Schuberthez lehetne hasonlítani. Dalai nem „megzenésített” versek, hanem azt, azoknak tartalmát és az azokból kiváltandó érzelmeket ő zenével fejezte ki. Tompa Márta művésznőnk annyira beleéli magát a költemények hangulatába, tartalmába, hogy szebben, jobban és művészebben már ki sem lehet fejezni.

Áprily és Ady verseket hallottunk és nem tudjuk, hogy „Bessenyei”-t élveztük-e inkább, vagy az Ady verseket. Szent esti imádság, Vezeklő vigadozás zsoltára, Sójajtás a hajnalba.

Művészi szavalatáért jól megérdemelt tapssal honorálta a közönség.

Buzogány Jenő székely testvérünk tilinkóján eredeti székely nótákat adott elő, melyek gyönyörködtették a hallgatóságot.

Műsor után teát szolgáltak fel, majd egy kis sorsolás is volt, melyen tortát és több apróságot lehetett nyerni.

A jól sikerült est a Nőszövetség, főleg pedig vitéz Nyiredy Gézáné nemzetes asszony fáradhatatlan érdeme, ki sok utánjárással és szakértelemmel lehetővé tette, hogy a felvidéki házaknak szép kis összeget tudunk juttatni. Isten áldása legyen munkálkodásán!

**FÉRFIKONFERENCIÁNKAT június hó 8-án
Magyarkuton, az urnapi hivatalos ünnep alkal-
mával tartjuk meg.**

345. SZ. JÁNOS ZSIGMOND eserkészcsapatunk május havában tartja csapatünnepélyét az Erdélyi Férfiak Egyesületének Rákóczi-út 15. II. emelet alatti helyiségeiben. Már most felhívjuk olvasóink figyelmét eserkészcsapatunk ünnepélyére, melynek jövedelmét szegénysorsú tagjainak táborozási segélyére fordítják. Néhány hónappal ezelőtt Pestszentlőrincen is megalakult egy apróraj, amely május 7-én, vasárnap mutatkozik be az ottani unitárius kultúrház előadótermében, műsoros est keretén belül. Szép ünnepség lesz ugyanezen a napon a rendes Istentisztelet után: az apródok ünnepélyes felavatása. Reméljük, hogy erre Budapestről is számosan ellátogatnak. Részletes műsort mindkét megmozdulásról küld a csapat, de már most felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét mind a két ünnepélyre. A csapat idén valamelyik vadregényes felvidéki tájra megy nagytáborba, addig is kívánunk a csapatnak és vezetőinek „Jó munkát!”

DÁVID FERENC EGYLETÜNK márc. 28-án tartotta meg közgyűlését, melyen a tisztkar az elmúlt három év munkájáról adott számot. Jozan Miklós díszelnök imája és br. Daniel Gábor elnöki megnyitója után dr. Csiki Gábor a titkári jelentésben reámutatott arra, hogy a legutóbb megrendezett 16 előadói estély előadói közül csak egy nem került ki egyházunk tagjai sorából. Az egylet estélyeit a fővárosban és vidéken szép közönség látogatta. Ferencz József pénztárosi jelentésében a tagdíjfizetési buzgalom csökkenésére mutatott rá. Ujvári László ellenőri jelentése javasolja a felmentvény megadását. A jelentésekhez értékes észrevételeket tettek Zsigmond Lőrinc és h. Fejér Domokos. A felmentvény megadása után a közgyűlés, melyen összesen csak 10-en voltak jelen, az alábbi tisztkart választotta meg: elnök: dr. br. Daniel Gábor, alelnökök: Buzogány Anna, dr. vitéz Nyiredy Géza, titkárok: dr. Csiki Gábor és Szabóné Weress Jolán, pénztáros: Ferencz József, ellenőr: Ujvári László.

PERCELNÉ KOZMA FLÓRA Leányegyletünk nyári táborát július hó 23–30. napjain tartja. A táborozáson a leányegylet tagjai vesznek részt. Ez alatt az idő alatt a megállapodás értelmében az egész tábor a leányegylet rendelkezésére áll és ott senki más nem tartózkodhatik.

A HELTAI GÁSPÁR BIBLIAKÖRBE Szent-Iványi Sándor lelkész március 16-án és április 6-án Jézusról, az emberről, mint Istentől beszélt, a hallgatóság elé tárva a Mestert, mint a tökéletes ember mintaképét. A záró bibliaóra április 20-án lesz este 7 órakor V., Koháry-u. 2–4. II. emeleten levő lelkészi irodában. Mindenkit szívesen látunk.

Kocsordi templomszentelésünket későbbi időpontban tartjuk meg.

Egyházközségünk közgyűlése.

A budapesti unitárius egyházközség 1938. évről számolt be a márciusi közgyűlésen. A zárószámadáson kívül a közgyűlés legérdekesebb pontja Jozan Miklós püspöki vikárius lelkész beszámolója. Kiterjedt nemzeti előhaladásunkra, mely abban nyilvánult meg, hogy hazánk egy része visszakerült az anyaország kebelére. Mi azonban csak egy-két vándorbottal a kezében odatévedt hívünket nyertük vissza. Nekünk az volna igazi örömünk, ha a keleti Kárpátok is visszakerülnének. Ez a reményünk azonban nem teszi feleslegessé az új alkotmány-tervezetet, amely már a nívatalos fórum elé került, és ott elintézés alatt van. Megemlékezett az eucharisztikus kongresszusról, Szent István királyunk 900 éves évfordulójáról, a király emlékének Szekesfehervárott törvénybe iktatásáról. Részvétellel emlékezett meg dr. Iván László haláláról s az emlékére Magyarokton emelt emléktábláról. Utódáról, Szent-Iványi Sándorról emlékezett meg s Nagy Sándorról, a budapesti egyházközség kántoráról. A hitoktatóról részletesen számolt be s felemlíti, hogy elemi iskolás volt 160 növendék, 74 fiú, 86 leány, polgári iskolás 68, 36 fiú, 32 leány, gimnáziumi tanuló 76, 45 fiú, 31 leány, kereskedelmi iskolás 19, 15 fiú, 4 leány, mezőgazdasági iskolás 2 fiú, háztartási iskolás 1 leány, ipariskolás 2 fiú, tanonc 19, 10 fiú, 9 leány, összesen: 347, 184 fiú, 163 leány, a tavalyi 397-el szemben a csökkenés 50. A csökkenés főoka maga a világháború és a reverzális. A konfirmálásról és az ahítatnapokról számolt be. Itt megemlékezik arról az adományról, amelyet a jókedvű adakozó azzal a céllal tizedelt be, hogy a növények vallásos tárgyú dolgozatait jutalmazza vele. Megemlékezik a konferenciákról, a gyermeknyaraltatásról, a férfiak konferenciájáról és lányaink 8–10 napos weekendjéről, egyúttal a Szentábrahám pihenőről is. Beszámolt a kocsordi leányegyházközségről, megemlíti két leányegyházközségünket, Dunapatajt és Pestszentlőrincet. Hiszen mind a három a múlt év nagy munkája. A Nemzetközi Konferenciáról megemlékezve megemlíti, hogy azt Budapesten 1940. augusztusra tervezik. Es tekintettel erre és jubileumunkra, renováltatni kell templomunkat. Megemlékezik arról, hogy a Batthány alap beruházási teher alól mentesített, a székesfőváros segélye tette lehetővé a kántori állás szervezését és egy jókedvű adakozó a magyarkuti telep fejlesztésére 1.000 P-t adományozott. Az Igazgató Tanács 1939. évi január 1-től új területi beosztást rendelt el. Az istentiszteletekről, az ifjúság templomozásáról, a gyermekistentiszteletről, a nemzetközi vasárnapról, az adventi és böjti délutáni Istentiszteletekről, a rendőrök Istentiszteletéről is beszámolt. Az egyletek munkásságát részletesen ismertette. Meg-

ható szavakban búcsúzott el Péterffy Gyula igazgatótól, mint „szolgatársától“. Végül beszámolt az anyakönyvi adatokkal, mely szerint nagy Budapesten van 3200 lélek. Kereszteltünk 248 lelket, férfi 135, nő 113, konfirmáltunk 20 lelket, fiú 11, nő 9, eskettünk 34 párt, tiszta unitárius 1, a férfi unitárius 7, a nő unitárius 11, egyik fél se unitárius 15, temettünk 46 lelket, férfi 26, nő 20, hozzánk áttért 288 lélek, férfi 158, nő 130, ebből 1 férfi és 2 nő visszatért, tőlünk kitért 27, férfi 11, nő 16. Lélekszámunk a közelebbi körzetben 2987. Végül megemlékezik halottainkról, akiknek kegyelettel áldoz.

A lelkészi beszámolót a zárószóadással együtt a közgyűlés örömmel és hálás köszönettel vette tudomásul abban a reményben, hogy a jövő évi beszámoló még több örömet hoz az unitárius székely hívek igaz örömére.

Ujvári László.

KÜLFÖLD

Unitárius diákcseré.

Az elmúlt nyár júniusában az International Religious Fellowship, a nemzetközi szabadelvű ifjúság rendes évi konferenciáját Leersumben, Hollandiában tartotta. E konferencia alkalmával újból felvetődött az a kérdés, hogy a világ minden részében szétszórva élő, de különösen Amerikában és Európában szépszámban élő Szabadelvű Vallásos Ifjúság mit tehetne a nemzetközi béke és testvériség cseméjének megvalósításáért.

Ahhoz, hogy egymást megérthessük, ismernünk kell egymás problémáit, kultúráját és temperamentumát. Egymás igazi megismeréséhez azonban nem segítenek el sem a könyvek, sem az újságok, de még a rádió sem, mert azok, amiket azokban olvasunk vagy hallunk, mások szemüvegén keresztül mutatják be nekünk a világot és abban a nemzetek életét. Ha tisztán akarsz látni, vedd le szemedről a színes üveget, legyen az akár rózsaszín, akár fekete, mert csak elferdíti a valóságot és nézz a saját szemeddel. Ehhez akarja hozzá segíteni a Szabadelvű Vallásos Ifjúságot a mi nemzetközi szövetségünk, midőn egy széleskörű csereakciót indít meg. A nemzetközi ifjúsági csereakció vezetésével engem bíztak meg abban a reményben, hogy majdnem kétévi európai és amerikai tanulmányutam után módomban áll felvenni a kapcsolatot az angliai, hollandiai, amerikai, erdélyi, cseh és magyarországi fiataljainkkal.

A nyár közeledik s már bizonyára többen szövik a terveket, hogy hogyan lehetne azt a leghasznosabban és élvezetesen eltölteni. Ime itt van egy eszme. S aki vállalkozná arra, hogy otthont cseréljen egyidőre más nemzetiségű hitrokonával, kérem, írjon nekem az alábbi

címre. A folyamodványok legkésőbb május elsejéig beküldendők. Folyamodhatik bármely foglalkozású 16 és 35 év közötti unitárius ifjú és leány.

A folyamodványok beküldésénél az alábbi szabályokat kell szem előtt tartani:

1. A folyamodványban megjelölendő, hogy melyik országot és várost kívánja meglátogatni és ott szeretne-e valamelyes tanulmányt végezni, és mennyi ideig akar maradni. Ehhez a folyamodványhoz csatolandó a helybeli lelkész és az ifjúsági vezető (ha van) javaslata, egy fényképpel és rövid önéletrajzzal.

2. Előzőleg személyesen is levelet kell váltania csere családjával.

3. A csere gyermekek a családok fogadott gyermekei lesznek arra a bizonyos időre. A csere eredménye természetesen az egyének jellemétől és jó érzésétől függ.

4. Minden egyes család fogadott gyermeke ellátásáról gondoskodik, de vannak még természetesen más kívánalmak is, pl. a teljes szülői szeretetben való részesítés. Minden családnak úgy kell bánnia fogadott gyermekével, mint ahogyan kívánja, hogy az ő gyermekével bánjanak.

Harringtonné, Szánthó Vilma.

Cím: Mrs. V. Harrington c/o. 27, Nieuwe Gracht, Utrecht, Hollandia.

JÖVŐ ÚTJAIN

Nyári konferenciánk.

Az Unitárius Konferenciás Tábor idei nyári konferenciáját május 27—29. napjain rendezi a pünkösdi ünnepeken. Május 27-én, szombaton d. u. 2 óra 17 perckor indulunk a nyugati pályaudvarról a balassagyarmati vonattal. A hétfői kedvezményes jegy ára, mely szombattól kedd déli 12 óráig érvényes, oda és vissza III. osztályon 3 P 30 f. Magyarkut megállóhelyre érkezünk 3 óra 21 perckor. Gyalogséta a táborig 15 perc. Megnyitó zászlófelvonulás délután 4 órakor rövid áhítattal, végzi Ferencz József központi missziói lelkész, a tábor vezetője. Délután 5 órakor dr. Csiki Gábor missziói lelkész az „Unitarizmus és az egyén“ címen tart előadást. Május 28-án, pünkösdi első napján délelőtt 11 órakor úrvacsorával egybekötött Istentiszteletet tart Szent-Iványi Sándor vallás-tanító lelkész. Délután 4 órakor Dávid Ferenc és Szentábrahám Mihály szobrainak leleplezése alkalmából beszédet tart Józsa Miklós püspöki vikárius. Délután 5 órakor „Unitarizmus és nemzet“ címen lesz előadás. Május 29-én, pünkösdi másodnapján délelőtt 11 órakor Szent-Iványi Sándor vallás-tanító lelkész „Unitarizmus és világkereszténység“ címen előadást tart. Minden előadást vita követ. Minden reggel zászlófelvonás és este zászlóbevonás lesz, rövid áhítattal. Utolsó nap

ebéd után záró zászlóbevonás rövid áhítattal. Visszautazás 20 óra 41 perckor, érkezés a nyugati pályaudvarra 22 óra 18 perckor. A konferencián a teljes ellátás díja 6 P. Rendelkezésre áll 20 férfi és 20 női hálólhely, ezeket a jelentkezés sorrendjében töltjük be. A magyarkuti tavaszi éjszakák hidegek. Mindenki hozzon magával pokrócot, lepedőt, törülközőt. Az is jelentkezzen, aki egy napra rándul ki. A napi ellátás 2 P. Mindenkit szívesen látunk és várva-várunk. A pünkösdi szentlélek vezéreljen bennünket Magyarkutra, ahol jó levegőt, csendes pihenőt és lelki-tudást szerezhetünk ezeken a csendes napokon.

H I R E K

RÁDIÓ KÖZVETÍTÉSI Istentiszteletünket április hó 16-án d. e. 9 órakor a Koháry-utcai templomból. A szolgálatot Barabás István lelkipásztor végzi.

NAGYPÉNTEKEN mindkét templomunkban elénekelték a templomi énekkar Nagy Sándor kántorunk betanításában a Passiót. Szép éneklésükkel nagy gyülekezetet gyönyörködtettek. Minden résztvevőnek őszinte köszönetünket tolmácsoljuk.

A HUSVÉTI ÜNNEPEN templomainkban szép számmal jelentek meg híveink, s részesültek az Ur vacsorájából. Buzgóságukat tartásuk továbbra is.

HÁZASSÁGKÖTÉS. Március hó folyamán dr. Szent-Iványi József és Gáthy Ágnes, valamint Bölöni András és Nagy Panni házasságot kötöttek és egyházunk áldásában részesültek. Mind a két ifjú férj szorgalmas munkása volt egyházi közéletünknek, s bízunk benne, hogy mindketten *tiszta unitárius* házasságukban továbbra is áldozatkész tagjai maradnak egyházunknak.

AZ ÁHÍTATNAPOKON márc. 30. és 31-én szépszámú fiatal sereg előtt Szent-Iványi Sándor lelkész prédikált s beszédében a keresztény gyengeség és gyöngédség viszonyát tárta fel hallgatói előtt.

A KONFIRMÁLTAK SZÖVETSÉGE legközelebbi összejövetelét április hó 30-án d. e. 10 órakor az Istentiszteletet követően tartja.

ESKÜVŐ. Az Unitárius Misszió Ház templomában két palástos fiatal ember állott meg az eskető lelkész, Józson Miklós püspöki vikárius előtt márc. 28-án. Szánthó Vilma okl. erdélyi lelkészünk és Harrington Donald amerikai unitárius lelkész. Egyházunk áldását abból a hajlékból viszik el magukkal, mely létrejöttében is az amerikai-angol-magyar unitárius testvériség szimbóluma, mely tovább épül az ő házasságkötésükben is. Az esküvői szertartást barátai ebéd követte a Székely vendéglőben, ahol az egyik pohárköszöntő a fiatal férjnek a testvéri kapcsolatok ápolását, a fiatal feleségnek pedig az amerikai magyar unitáriusok szervezését és lelki építését ajánlotta figyelmébe. Isten áldása legyen házasságkötésükön.

DARKÓ BÉLA füzeggyarmati lelkészünk prédikált márc. 26-án a Misszió Ház templomában.

AZ UNITÁRIUS KIS KÖNYVTÁR 74. füzeté április végére megjelenik. Az unitárius vallást, mint magyar vallást ismerteti ez az érdekes füzet. Ára 30 fillér lesz. Egyúttal előfizetést nyitunk, és pedig öt füzetre 1 P 50 f. árban. A füzetek 2 év terjedelemben fognak megjelenni. A füzetek kapható és előfizetni lehet az Unitárius Iratmisszió-nál, V., Koháry-u. 2-4. I. emelet, hivatalos órák vasárnap délelőtt 9-11-ig, szerdán d. u. 4-6-ig, pénteken délelőtt 11-1 óráig.

A LELKÉSZI NYUGDIJINTÉZET 1938. évi zárszámadását a nyugdíjbizottság véleménye alapján az Igazgató Tanács tudomásul vette. Köszönetet szavazott meg Józson Miklós püspöki vikáriusnak, az alap kezelőjének, aki fáradhatatlan buzgósággal hónapról-hónapra ébrentartja az érdeklődést egyházunk eme fontos alapja iránt.

A HELTAI GÁSPÁR BIBLIAKÖRBEn Szent-Iványi Sándor lelkész március 23-án tartott lélektani ismertető előadást. A legközelebbi lélektani előadásokon április 13-án és 27-én foglalkozik a lélektannak a vallásos nevelésre való hatásával este 7 órakor a Koháry-u. 2-4. II. emeleten levő lelkészi irodában. Mindenkit szívesen látunk.

AZ IGAZGATÓ TANÁCS legutóbb tartott ülésében újjáalakította Állandó Vegyes Bizottságát, mely Józson Miklós püspöki vikárius és dr. Mikó Ferenc főgondnokhelyettes elnöklete alatt havonta tartja üléseit. A bizottság tagjai: Bartók Géza, dr. Csiki Gábor, Szent-Iványi Sándor lelkészek, dr. Gál Jenő, Kelemen Béla, vitéz Kozma Ferenc, dr. Mikó Lajos, dr. Veress Pál egyházi tanácsosok. Előadó-jegyzője: Ferencz József központi missziói lelkész. A bizottság legelső ülését április 14-én, pénteken tartotta.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNYRE előfizetést elfogad Ujvári László V., Koháry-u. 2-4. II. emelet, a lelkészi irodán az Istentisztelet után. A lap évi előfizetési díja 3 P 50 f.

— **MAGYAR KULTURSZEMLE** címen néhány hónappal ezelőtt új folyóirat indult azzal a céllal, hogy hónapról-hónapra egységes képbe foglalja a magyar kultúra minden eredményét, összegyűjtse, rendszerezze és ismertesse szellemi életünk minden termékét. A fokozatosan bővülő folyóirat ezt a célt különböző rovataiban valósítja meg: *Könyvszemle* címen a Magyarországon hónapról-hónapra megjelenő könyveket ismerteti. *Folyóiratszempléjében* az összes értékes magyar folyóiratok cikkeinek, *napilapszemléjében* a magyar napilapok értékes tudományos és szépirodalmi cikkeinek egy havi bibliográfiáját adja. A különböző rovatok együttesen a magyar kultúra egy-egy hónapjának egységes, világos és teljes képét adják. Előfizetési ára egész évre 2 P, mutatványszámot díjtalanul küld a Magyar Kultúrszemle kiadóhivatala (Bpest, IV., Keeskeméti u. 13. félemelet).

DR. IVÁN LÁSZLÓ síremléke felállítását a család őszre halasztotta. Erre való tekintettel mi folytatjuk a gyűjtést és testvéri szeretettel felszólítjuk kedves testvéreinket, hogy akik eddig nem adtak erre a kegyeletes célra, küldjék be filléereiket a 30.400 sz. csekkszámú lára. Mindnyájan, akik hallgattuk az ő lelkesítő szavát, tartozunk annyival az ő nemes emlékének, hogy kihült poraj fölé az ő nemes lelkéhez méltó emléket emellessünk.

VIDÉK

IMREH DÉNES DR. nagykállói kir. közjegyzőt saját kérésére Miskolcra nevezte ki dr. Tasnády-Nagy András igazságügyminiszter. Miskolci szórványunk erős unitárius oszlopot nyer benne, akinek egyházas tevékenységéről új állomáshelyén is meg vagyunk győződve.

MAGYARKUTON egyházközségünk a közgyűlés felhatalmazása alapján 2300 pengőért megvásárolta a szomszédos telket, s így a két egymásmelletti telken, most már több, mint egy katasztrális hold áll nyaralótelepünk rendelkezésére. Az itt befektetett tőke kamatait az unitárius életben kell, hogy meghozza.

HUSVÉTKOR eserkészecapatunk öregraja Magyaruktra rándult ki. Örvendünk, hogy táborhelyünk már a kora tavasszal használatba került.

GYÖRBEN ápr. 30-án, d. e. 11 órakor a ref. templomban tart úrvacsoraosztással egybekötött Istentiszteletet Józán Miklós püspöki vikárius.

PÉCSETT, ápr. 30-án d. e. 11 órakor az evangélikus templomban tart úrvacsoraosztással egybekapcsoltt Istentiszteletet dr. Csiki Gábor lelkész.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN az unitárius templomban, az esperesi vizsgálatnál kapcsolatban ápr. 23-án Józán Miklós püspöki vikárius végzi a szolgálatot.

HALOTTAINK. Molnár Ödön ny. polg. iskolai tanár 57 éves korában elhunyt. Csepelen a családi sírkertben helyezték el örök nyugalomra. Az ádámosi Molnár család gyászolja az elhunytat. Bánatukban mi is osztozunk. — Özv. Binder Emilné, Hógyes E.-utcai templomunk állandó szorgalmas látogatója 68 éves korában elhunyt. Az elköltözött kat. nagyasszonyt családja, köztük unitárius fia és unokái gyászolják.

HIVATALOS RÉSZ

Szám: 16—1939.

HIVATALOS ÉRTESETÉS.

Az 1939. évre szóló budapesti egyházközségi egyháziadó kivetést az adóügyi bizottság befejezte.

A kivetés adatai a lelkészi irodán d. e. 9—2 óráig megtekinthetők.

A kivetésről a hívek írásban lesznek értesítve.

A kivetés ellen az írásbeli értesítés kézhezvételétől számított 15 nap alatt szóval vagy írásban

fellebbezni lehet, melyet a lelkészi irodán kell beadni, esetleg postán eljuttatni.

Az egyháziadó jogerős megállapításáig mindenki köteles az előző évi adójához mértén negyedévi befizetéseket eszközölni.

Budapest, 1939 április 10.

Az Elnökség.

LELKÉSZI NYUGDÍJALAPRA 1939. március hó folyamán beküldött kegyes adományokat egyházunk nevében hálás köszönettel nyugtázom: özv. Dézsy Sándorné 20 P, Klein Géza, dr. Szinte János és Faluvégi Sándor 10—10 P, Báródy László és Fekete Ernő Győr 6—6 P, Papp Jenő 5 P, Bartha Lajos, Szabó Sámuel Gödöllő és Székely Domokos Pestszentlőrinc 3—3 P, Szinte Ferenc, Sigmund Sándor és Kiss Irén s Jolán 2—2 P, B. Pál Mária, id. Rédigér Béla, dr. Fejér József, Nagy János, Keresztély Domokos és Csiki Pál 1—1 P. Összesen: 88 P. Szóval, közeli és távoli híveink áldozatkész buzgósága nem csökken. A nyugdíjalappal szemben mindenki igyekszik megtenni kötelességét. Aki esetleg — bármi oknál fogva — kimaradt volna az adakozók névsorából, még mindig csatlakozhatik; mert amíg az unitárius egyház fennáll, — akár mai szervezetében, akár erdélyi testvéreinkkel szent egységben összeforva, — a nyugdíjalap sohasem nélkülözheti egyes híveink adományát. Az eddigi szép eredmény szolgáljon buzdításul és megnyugtatóul mindnyájunknak.

Hitrokoni szíves üdvözléssel:

Budapest, 1939. IV. 7.

Józán Miklós
püspöki vikárius.

SZENTÁBRAHÁMI PIHENŐ javára legújabb adakoztak: Csatkai Jenő és vitéz Szinte Gábor 3—3 P-t, Bence Béla 2 P-t, dr. Mikó Lajos 1 P-t, özv. Jáky Nándorné 50 f-t, 43 drb. virágos levelezőlap á 6 f. 2 P 58 f., 51 drb. templomi levelezőlap á 10 f. 5 P 10 f., 126 drb. templomi levelezőlap á 8 f. 9 P 68 f., 19 drb. telepi levelezőlap á 10 f. 1 P 90 f., 50 drb. levelezőlap á 8 f. 4 P, 281 drb. 2 f-es levelezőlap 5 P 62 f., kiegészítésül 1 P, összesen 39 P 38 f., ebből a Nőszövetségnek levelezőlapok eladásáért 72 f., Horváth János Magyar költők versei című mű ára 9 P 66 f., összesen 10 P 38 f., fennmaradt 29 P. Az úszómedencére félretett 200 P-vel s az 1938. év szeptember hóban elszámolt 141 P-vel együtt összesen 370 P. Ebből az összegből összesen 300 P-t akarunk az úszómedencére fordítani és így beszerzésekre csak 70 P áll rendelkezésre. Felkérjük kedves olvasóinkat és híveinket, hogy úgy adományaikkal, mint levelezőlap vásárlásaikkal (1 drb. 6, 2 drb. 10 f.) álljanak a nemes cél szolgálatára. A pünkösdi konferenciára bibliát és énekeskönyveket akarunk beszerezni, terítőt az asztalra.

Ujváry László.

BRASSAI SAMUEL UNITÁRIUS IFJUSÁGI EGYESÜLET hálás szeretettel köszöni meg az Unitárius bál alkalmából küldött védnöki adományokat. Az Unitárius Értesítő jelen számában

nyugtázzuk azokat az adományokat, melyeket az OKH folyószámlára február hó 28-ig fizettek be. A lap jövő számában közöljük a későbbi befizetéseket, valamint a béli pénztárnál befizetett adományokat. 30 P: Blaschnek Béla; 25 P: Havas Béla; 20 P: vitéz Bartha Károly, dr. Durugy Ferenc, dr. Halász János, dr. Irsay Ernő, Jakab József, Klein Géza és neje, dr. Matolay Györgyné, Somogyi Andor, dr. Semerédy Sándor, Tordai László és neje, Tóth Árpád; 15 P: br. Dániel Gábor, dr. Konecz János, Péterfy Jenő; 10 P: Abrudbányai Ödön, dr. Adorján Gyula, Ágoston Jenő, Balassa Dezső, Balázs Béla, Barabás Lajos, Bartha Lajos, Botár Aladár, Darkó Gábor, id. Deák Farkas, Dimény Lajos, Dimény Mózes, özv. Dobieczy Sándorné, dr. vitéz Fábry Dániel, vitéz Filep József, Fonó Ernő és neje, dr. Gál Jenő, Györffy Iván, vitéz Gyulay Tibor dr., Harnos Árpád, Häutler Ferenc, Héderváry Hugóné dr., Hoch M. Endre, vitéz Homoki Lajos, dr. Herváth Kálmán, dr. Jakab Zoltán, Kisgyörgy Sándor, vitéz Kozma Ferenc, Magyar Géza, dr. Mahler Sándor, dr. Mauthner Dezsőné, Májay Dezső dr., vitéz Máthé Béla, Mátéffy Domokos, Milch Móric, Molnár János, dr. Ormos Pál, Palatka József, Pártos Jenő, dr. Pákey Lajos, Rédiger Károly, dr. Simó Benedek, dr. Simon M. Pál, Sipos Istvánné, Szabó Mihály, Szende Gyula, dr. Szentgyörgyi Ferenc, Ujvári László; 9 P: Haralyi Fejér Domokos; 8 P: dr. Benczédi László, dr. Csegezy Árpád, Kádár Ferenc, dr. Kelemen Sándor, dr. Weisz Béla; 7 P: Fekete Ferenc; 6 P: dr. Schiffer Ernő, Wahl Frigyesné; 5 P: Antónia János, Arkosi Gyula, Barabássy István dr., Barna Sándor, Baltig Jenőné, Bauer Imre, Bácsi Dániel, Báródy László, Benedikt Marcell, Berger Tibor, Besnyő Antal, Biró István, dr. Borbély Gyula, Bródy György, dr. Bródy László, Császár József, Csiky István, dr. vitéz Dengyel Ernő, n. vitéz Dengyel Ernő, özv. Fábry Edéné, Ferencz József és neje, Ferenczi Zoltán, Fodor Béla, Gálffy Kálmán, Geréb Sándor, Gyarmathy Mózes, dr. Gyulai Zoltán, Harth Árpád, Hoffmann Ernő, Imre Sándor, Izsó László, Izsák Zsigmond, Józán Dezső, Józán György, ifj. Józán Miklós, dr. Keleti Kornélné, Kiss Irén és Jolán, Kisgyörgy Sándor, özv. Kocsáry Józsefné, Kohajda Illésné, Kovács Gábor, a. Kováts József, dr. Kováts Károly, Kovácsy Sándor, Kulik István, Kuti Károly, László Domokos, dr. László Jenő, vitéz dr. Lázár János, dr. Lőrincz Ákos, dr. Lukács Vilmos, Mandl Emil, dr. Májay Ferenc, dr. Mikó Gyula, Morgenthaler Alfrédné, Nagy Gyula, dr.

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalom

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.

Üveg és porcellán szaküzlet

Díszműárúk-Olomkristályok épületüvegezés

BP., V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 44. TELEFON: 114-066

Cégtulajdonos

HAVAS JÓZSEF
üveges mester

Nyiredi István, özv. Nyíró Gézané, Oborzil Gyula, Ozanich Gyula, Perédy Ernő, Pécsi Iván, Pongrácz Vilmos, Putnoky Zoltán, Rajk Imre, id. Rédiger Béla, Rösler Valéria, Schenk Gyuláné, dr. kökösi Sigmund Elek, Simándi Tamás dr., Szabó Mihály, dr. Szegedi József, Szentannay Dénes, Székely András dr., Székely Samu, Szép Gyula, Szilágyi Dezső, Tanka Sándor, Tarján Árpád, Tóth János, Tóth Sándor, Uzoni Jánosné, Ürmössy Lajos, Ürmössy Zsigmond, Vajda András, Vidor Lajos, Wéber János, Wolf Gyula; 4 P: Fazakas György, Kiss János, Koródy János, Mikó József, Péterffy Gyula, Székely Ferenc és Vámos Franciska; 3 P: dr. Adorjáni Gyula, Ambrus György, Csatkai Jenő, Derzsy Kálmán, Gál András, Hegedüs Szilárd, Katona Sámuel, Kiss Mózes, Krigler Ferenc, Lőrinczy Géza, Orbók Sándor, Steiner Miklós, Szabó Mihály, vitéz Szanádi Ferencné, dr. Szén Ernő, Szőke Mózes, Tóth Mihály, Vidor Ruppert; 2.50 P: József Dezső; 2 P: Bartha Andorné, Benczédi Ferenc, dr. Bódi János, Cserey Emilia, dr. Csomor Béláné, Darkó Béla, Endrődy László, Faluvégi Sándor, Fejes József, Feldineczér Sándor, Fodor László, dr. Geyer Ernőné, Gyarmathy Mózes, Győző Péter, Havas József, Józsa György, dr. Kozma Károly, Köröspataki Kiss Sándor, K. Nagy László, Nagy Pál, Simonfai Emil, Sükösd Sándor dr., Szabó Sámuel, Szarka Imre, Székely Ferenc, Székely Sándor, Szőke Gergely, Vágó Sándor, Vezér Jánosné; 1.50 P: Dobos József, özv. Jáky Nándorné; 1 P: Auspitz István, Auspitz Vilmosné, Gadó István, Győrfi Ferenc, Kovács Miklós, Szinte Ferenc. Budapest, 1939. április hó 4. Gálna Sándor bálelnök.

Berde Lajos

cipész mester

II., Batthányi-u. 48.

Istentiszteleti sorrend 1939. május hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	7	d.e. 9.	Szent-Iványi S.
" "	14, 18	" "	Barabás István
" "	21	" "	Ferencz József
" "	28	" "	Barabás István
" "	R 29	" "	Józan Miklós
IX, Högres Endre-u. 3. (Misszióház)	7, 21, 28	d.e. 10.	dr. Csiki Gábor
(Rákos-utca)	18, 29	" "	Ferencz József
" "	14	" "	Bartók Géza
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prof. imaház	7	d.u. 4	dr. Csiki Gábor
" "	21	" "	Ferencz József
C) Péstkönyéken:			
Csepel			
Templom-u. iskola . .	21	d.e. 11	Pethő István
Kispest			
Hungária-úti iskola . .	21	d.u. 4	Pethő István
Pestszenterzsébet	14	" "	Ferencz József
Erzsébet-u. iskola . .	28	" "	Pethő István
Pestszentlőrinc	7, 14, 18	d.e. 11	Pethő István
Unitárius templom . .	21	" "	Gálna Sándor
" "	28, 29	" "	Pethő István
Rákospalota			
Máv telepi iskola . . .	7	d.u. 4.	Gálna Sándor
Sashalom			
Kossuth téri iskola . .	28	" "	Ferencz József
Ujpest Deák Ferenc-u.			
II. sz. polg. iskola . .	21	" "	Gálna Sándor
D) Vidéken:			
Debrecen	7	d.e. 10	Józan Miklós
Unitárius templom . .	29	" "	dr. Csiki Gábor
Dunapataj	7	d.e. 10 d.u. 9	Ferencz József
Unitárius templom . .	29	" "	Barabás István
Nyiregyháza, evang.			
iskola díszterme . . .	21	d.e. 11	Józan Miklós

Nb! Aláhuzott dátumokon urvacSORAOSZTÁS. — Egyházi adó befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. Pénztáros: Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: délelőtt 9—1., délután 4—6. Pénzbeszedők: pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkészi nyugdíjalapra

küldött adományokat is. — Egyházközségünk csekkszám-lájának száma: 30.400. —

ÜVEG és porcellán szaküzlet

ÓLOMKRISTÁLYOK, DÍSZMŰÁRÚK, HÁZTARTÁSI CIKKEK, ÜVEGEZÉS, KÉPKERETEZÉS, KÁVÉHAZI, VENDÉGLŐI, KÓRHÁZI, SZANATÓRIUMI ÜVEG ÉS PORCELLÁN EDÉNYEK RAKTÁRA

Bp. IV., Párisi-u. 2. (Váci-u. sarok)
— KIS ÜZLET — KIS REZSI — OLCSÓ ÁRAK —
Hittestvéreknek árengedmény!

T.: 384-289. **MÁTÉ ZOLTÁN**
üzlettulajdonos

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

üzletében vásároljon

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és vászonárúk. Mosóárúk, flanalek, mértékutáni férfi fehérműk stb. . .

Férfi és női konfekció osztály:
Kész kabátok, ruhák, pongyolák.

Esőkabátok, balonkabátok, munkaköpenyek, munkaruhák.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban
Udvari helyiség - kis rezsi - legolcsóbb árak!

Hittestvéreinknek árengedmény!

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: **Ferencz József**

Szerkesztőség és kiadóhivatal;

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség
A „Hivatalos rész“ c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza

Utánaküldés kizárva!

Uj cím:

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest, VIII., József-utca 61. — Telefon: 1-392—59.